

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Декан факультету інформаційних технологій

Тетяна ГОВОРУЩЕНКО
05 _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

Галузь знань 17 — Електроніка, автоматизація та електронні комунікації

Спеціальність 174 — Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка

Рівень вищої освіти – Перший бакалаврський

Освітньо-професійна програма – Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка

Статус дисципліни: обов'язкова

Факультет – Інформаційних технологій

Кафедра – Кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю		
			Кредити ЕКТС	Години	Аудиторні заняття								Самостійна робота, у т.ч.	Залік	Іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семинарські заняття	Самостійна робота, у т.ч.					
Д	1	7	4	120	51	17		34		69			+		
Разом			4	120	51	17		34		69			1		

Робоча програма складена на основі Стандарту вищої освіти, освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів 2023 року та навчального плану

Програма складена _____ к.п.н., доцент Олена ГАПЧЕНКО

Схвалена на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук
Протокол від 30.08.2024 № 1

Зав. кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук _____ Наталя ПЕТРУК

Робоча програма розглянута та схвалена Вченою радою факультету інформаційних технологій

Голова Вченої ради _____ Тетяна ГОВОРУЩЕНКО

Хмельницький 2023

Філософія

Тип дисципліни
Рівень вищої освіти
Мова викладання
Семестр
Обсяг кредитів ЄКТС
Форма здобуття освіти

Обов'язкова
Перший(бакалаврський)
Українська
сьомий
Очна(денна)

Результати навчання. Відповідно до Стандарту вищої освіти та освітньої програми дисципліна має забезпечити **компетентності**: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час професійної діяльності у галузі автоматизації або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів галузі; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та розвиток суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

програмні результати навчання: вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм; вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень.

Зміст навчальної дисципліни. Філософія та її роль у суспільстві. Передмодерна європейська філософія. Модерна європейська філософія. Сучасна світова філософія (кін. XIX–XXI ст.). Онтологія: проблеми буття і свідомості. Гносеологія, логіка, методологія пізнання, критичне мислення. Соціальна філософія. Філософія історії. Філософія культури. Аксиологія. Етичні та естетичні виміри людської діяльності.

Запланована навчальна діяльність. Лекції – 17 год, практичні заняття – 34 год., самостійна робота – 69 год., разом – 120 год.

Форми (методи) навчання: словесні, наочні, проблемно-пошукові (лекції) з використанням методів проблемного навчання і візуалізації, практичні заняття (розгляд ситуацій, дискусія), самостійна робота (індивідуальні завдання (есе)) і мають за мету – оволодіння системою філософських знань, оперування філософською мовою, розуміння структури і динаміки філософської науки тощо.

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, письмове опитування (тестування), захист індивідуального завдання (есе), самоконтроль.

Форма семестрового контролю: залік.

Навчальні ресурси:

1. Філософія : підручник./ І.Бичко, В.Табачковський, А.Бичко, В.Ярошовець. Київ : Либідь, 2019. 648 с.

Петрушенко В.П. Навчальний посібник. Друге видання, виправлене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 596 с.

3. Філософія : навч. посіб. для студентів гуманітар. факультетів / кол. авторів ; кер. А.О. Приятельчук. Київ : Вадекс, 2021. 560 с.

Філософія: хрестоматія для бакалаврів фіз.-мат. і природн. спеціальностей. У 2 т. Т. 1. Філософська пропедевтика /авт.-упоряд. І.С. Добронравова, О.В.Руденко, О.В.Комар та ін.; заг. Ред. І.С. Добронравова, О.В.Руденко. 2-ге вид. доп. К.: ВПЦ «Київський університет», 2020

5. Лютий Т.В. Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). Київ : Темпора, 2019. 384 с.

6. Філософія : підручник / І. Бичко, В. Табачковський, А. Бичко, В. Ярошовець ; за заг. ред. Ярошовця В.І. Київ : Центр навч. л-ри, 2019. 648 с.

7. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія : Підручник. Львів : Місіонер, 2020., 784 с.

8. Філософія : навч. посіб. / Ю.М. Вільчинський та ін. Київ : КНЕУ, 2019. 368 с.

Етика. Естетика : навч. посіб. / за ред. В. І. Панченко. Київ : ЦУЛ, 2021. 433 с.

Гусев В.І. Метафізика: проблеми, принципи, поняття : Лекційний курс : навч. посіб. Київ : Вид-во «Каравела», 2020. 336 с.

11. Модульне середовище для навчання (розміщені усі необхідні матеріали з дисципліни, в тому числі тестові завдання для поточного та семестрового контролю знань).

Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=3888>

13. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>

14. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <https://elar.khmnu.edu.ua/home>

Викладач: к.п.н., доцент Олена ГАПЧЕНКО

3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Філософія» є особливою галуззю людського знання та інтелектуальної діяльності. Вона формує теоретичні засади вивчення світу в цілому і являє собою таку форму людського досвіду, яка концентрує в собі розуміння культури, історії, людини. Дисципліна «Філософія» є складовою обов'язковою частиною дисциплін загальної підготовки фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня за спеціальністю - Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка

Метою курсу є з'ясування змісту і предмету філософії, визначення її особливостей, характеристика специфіки філософського знання, його місця в системі духовної культури; формування знання про буття, окреслення місця людини в світі, з'ясування структури, моделей і методів наукового пізнання, розуміння ціннісних, естетичних, та етичних вимірів людського життя.

Предмет дисципліни – сутнісні характеристики світу, буття і людини.

Завдання дисципліни – формування філософської культури мислення, засвоєння базових теоретичних знань та практичних навичок; формування загальних компетентностей щодо розуміння філософії як особливого духовного феномена; з'ясування різних аспектів взаємодії філософського та інших форм знання, осмислення традиції розвитку філософських учень, аналіз основних концепцій сучасної філософії, окреслення основних вимірів людського буття (ціннісного, естетичного, етичного), дослідження генези наукового пізнання, формування здатності застосовувати методологічні засади філософії у вирішенні конкретно-наукових проблем.

Пререквізити – Культурологія, етика, естетика, культура мовлення та доброчесність; Громадянське суспільство, економіка та управління

Кореквізити – Кваліфікаційна робота

Відповідно до Стандарту вищої освіти та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

Загальні компетентності:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час професійної діяльності у галузі автоматизації або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів галузі.

ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та розвиток суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання:

ПРН13. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень.

ПРН14. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

Результати навчання: Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: критично мислити, аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно-довідникові ресурси і знання з урахуванням сучасних

досягнень науки і техніки; вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень; вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

4. СТРУКТУРА ЗАЛКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Назва теми</i>	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	практичні заняття	СРС	Разом
Тема 1. Філософія та її роль у суспільстві. Виникнення філософії.				
Тема 2. Передмодерна європейська філософія.				
Тема 3. Модерна європейська філософія				
Тема 4. Сучасна світова філософія (кін. XIX–XXI ст.)				
Тема 5. Онтологія: проблеми буття і свідомості				14
Тема 6. Гносеологія, логіка і методологія пізнання	2			13
Тема 7. Соціальна філософія. Філософія історії	2			13
Тема 8. Філософія культури	2			13
Тема 9. Аксиологія. Етичні та естетичні виміри людської діяльності	1			11
<i>Разом за 7 семестр</i>				

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
	<p style="text-align: center;">Сьомий семестр</p> <p>Філософія та її роль у суспільстві. Виникнення філософії. Філософія і життя. Місце філософії в самопізнанні людини. Філософія і світогляд. Світогляд як духовно-практичний спосіб освоєння світу. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський. Сучасна світоглядна парадигма. Філософія як теоретична основа світогляду. Предмет та функції філософії. Функції філософії.</p> <p>Специфіка філософського освоєння дійсності. Повсякденне і філософське мислення. Основні теми і типи філософствування. Проблема взаємовідношення буття і духу. Світ філософських роздумів: людина і світ; мислення і буття, духовне і тілесне.</p> <p>Філософія в системі культури. Основні функції філософії: світоглядна, пізнавальна, методологічна, соціально-практична. Категорії культури і філософські поняття.</p> <p>Соціальна спрямованість філософського знання. Духовно-творча природа філософії. Людиномірна сутність філософії. Загальнолюдські цінності у філософії. Філософське обґрунтування гуманізму.</p> <p>Літ.: [1], с. 13-28; [3], с. 8-19[2], с. 15-32; [3], с. 45-88</p>	
	<p>Передмодерна європейська філософія. Антична філософія, її своєрідність у порівнянні з філософією Індії та Китаю. Формування філософського типу мислення в античній Греції. Ранньогрецька натурфілософія (Фалес, Анаксимен, Анаксимандр, Геракліт). Поворот до людини – філософське вчення софістів і Сократ. Діалектика Сократа. Атомістична філософія (Левкіпп, Демокріт). Класична доба давньогрецької філософії – філософське вчення Платона і Арістотеля. Антропологічні мотиви метафізики Платона. Метафізика, логіка Арістотеля. Елліністична філософія (епікуреїзм, стоїцизм, неоплатонізм). Образи існування людини в римській філософії.</p> <p>Виникнення середньовічної парадигми західноєвропейської філософії - духовна орієнтація. Апологетика. Патристика (західна і східна). Релігійний характер філософської думки: Ідея Бога. Александрійська школа. Християнський неоплатонізм. Схоластика і екзистенційно-містична лінія середньовічної філософії . Середня і пізня схоластика. Реалізм і номіналізм. Західноєвропейський Ренесанс (ранній – італійський, пізній – північний). Гуманістичний характер філософії епохи Відродження. Реформація.</p> <p>Л</p>	
	<p>Модерна європейська філософія. Формування філософської парадигми Нового часу. Розробка методу наукового дослідження в філософії Нового часу. Вчення Ф.Бекона про емпіричний метод і основні правила індуктивного методу. Раціоналізм Р.Декарта, Б.Спінози, Г.Лейбніца. Сенсуалістична філософія Дж.Локка, Дж.Берклі, Д.Юма. Французька філософія епохи Просвітництва (Ш.Л. Монтеск'є, Вольтер, Ж.-Ж.Руссо). Механістичний матеріалізм XVII ст., французькі енциклопедисти.</p>	

	<p>Наукова революція XVII ст. та формування змісту філософії Нового часу. Блез Паскаль як видатний філософ XVII ст. Кордоцентризм Б.Паскаля. Скептицизм Д. Юма. Просвітництво і «барокова» філософія.</p> <p>Місце німецької класичної в історії філософської думки. Концепція суб'єкта в філософській системі І. Канта. "Критична" філософія І. Канта, його трансцендентальний ідеалізм. Вчення про практичний розум. Категоричний моральний імператив. Філософська вчення Й.Г. Фіхте та Ф. Шеллінга. Система та метод Г.В.Ф. Гегеля. Діалектична логіка Гегеля. Основні закони діалектики. Філософія історії, філософія права, філософія релігії Гегеля. Суб'єктивний ідеалізм Й.Г. Фіхте. Ідеї романтизму в філософії Ф. Шеллінга. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха. Літ.: [3], с. 114-134; [4], с. 114-</p> <p>Ідей гуманізму та реформації на Україні (друга половина XVI – перша половина XVII ст.). Україна та північне Відродження. Розвиток ренесансних і просвітницьких ідей в Києво-Могилянській академії. Роль П.Могили в духовній історії України. Філософські ідеї в творах Ф. Прокоповича, І. Галятовського, Л. Барановича, Й. Гізеля, С. Яворського. Г.Сковорода – основоположник української класичної філософії. Розвиток релігійної філософії на Україні в XIX ст. (О. Новицький, П. Юркевич, С. Гогоцький, О. Потебня). Формування демократичної ідеології на Україні (Т.Шевченко, Л.Українка, П.Драгоманов). І.Франко як філософ. Натурфілософія в Києво-Могилянській академії. Етика. Розуміння людини як суб'єкту морального життя. Розвиток української філософії в XX ст.</p> <p>Л</p>	
	<p>Сучасна світова філософія (кін. XIX–XXI ст.).</p> <p>Особливості некласичного стилю філософування. Некласична філософія як протест проти принципів, цінностей та ідеалів раціоналізму. Розвиток філософського ірраціоналізму в XIX ст. Системи і школи ірраціоналізму. Волюнтаризм А. Шопенгауера. "Філософія життя" Ф. Ніцше, концепція "волі до влади". Переоцінка основних християнських цінностей у філософії Ф. Ніцше. Поняття "надлюдини". Виникнення релігійного екзистенціалізму. Вчення С. К'єркегора. Розвиток науки в XIX ст. і виникнення позитивізму. Розробка методології наукового пізнання в філософії позитивізму. Протистояння "позитивного знання" і "позитивної науки" традиційній філософії. І. Конт як родоначальник позитивізму. Вчення про три стадії пізнання І. Конта.</p> <p>Основні тенденції розвитку сучасної зарубіжної філософії. Еволюція позитивістської філософії. Неопозитивізм. Логічний та лінгвістичний напрямки неопозитивізму. Постпозитивізм і сучасна філософія науки. „Критичний раціоналізм” К.Поппера. Розуміння науки як соціального інституту. Феноменологія Е.Гуссерля. Проблема методу в феноменологічній філософії. Виникнення, джерела і сутність екзистенціалізму. Екзистенціалізм М.Гайдеггера, Ж.-П.Сартра та А.Камю. Філософська антропологія (М.Шелер, А.Гелен). Філософський структуралізм (К.Леві-Строса, М. Фуко).</p> <p>Філософська герменевтика (Г.-Г.Гадамер). Проблема несвідомого в психоаналізі та його еволюція (З.Фрейд, К.Юнг, Ф.Адлер). Неофрейдизм</p>	

	(Е.Фромм). Особливості сучасної релігійної філософії. Неотомізм. Християнський еволюціонізм Тейяра де Шардена. Персоналізм (Е.Муньє). Літ.: [4], с. 178-207; [5], с. 159-184	
	Онтологія: проблеми буття і свідомості. Буття як всеохоплююча реальність. Буття і субстанція. Проблема субстанції в філософії. Категорія буття: її смисл і специфіка. Основні форми буття, їх структура і взаємозв'язок. Буття світу як сукупна реальність і передумова його єдності. Специфіка людського буття. Буття ідеального і духовного. Світоглядна і наукова картини світу, сучасна наука про єдність світу. Соціальний простір і та історичний час. Проблема онтологічного статусу свідомості та її суттєві ознаки. Сутність, природа, походження свідомості. Свідомість, чуття, знання, воля, мислення, пам'ять. Феномен самосвідомості. Свідомість і мова. Мовний символізм буття. Рефлексія, розум, інтелект, мислення, свідомість і людська життєдіяльність. Літ.: [4], с. 263-284	
	Гносеологія, логіка і методологія пізнання. Сутність і сенс пізнання. Проблема пізнаваності світу і філософський скептицизм. Види пізнання. Єдність раціонального і чуттєвого в пізнанні. Інтуїція. Теорія істини. Істина і помилка. Форми істини. Наукова раціональність. Прийоми, методи і форми наукового мислення. Творчість як конструктивний принцип пізнання. Сучасні підходи до визначення сутності творчості. Специфіка пізнання природного, соціокультурного і духовного світу людини. Пояснення і розуміння. Проблема практики в пізнанні. Методологія наукового пізнання. Критичне мислення. Аргументація. Літ.: [5], с. 445-465	
	Соціальна філософія. Філософія історії. Онтологія соціального. Поняття суспільства. Основні підходи до розуміння суспільства. Феномен соціального. Соціум як історичний процес. Суспільство як система. Основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок. Предметність, діяльність і спілкування – форми існування соціуму. Діяльність і комунікація. Проблема джерел суспільної динаміки. Суб'єкт суспільної дії. Поняття соціальної структури суспільства. Типологія суспільної організації. Філософія історії. Людина як суб'єкт історичного процесу. Особистість в історії. Історичний процес як реальність. Варіативність історичного процесу. Поліваріантність історичного розвитку. Модуль історичного часу. Літ.: [1], с. 336-340; [4], с. 417-443	
	Філософія культури. Філософія культури в системі сучасного знання. Філософія культури як рефлексія культури. Поняття культури. Різні аспекти поняття культури. Культура як сфера творчості. Основні протиріччя культури. Історична динаміка Культури. Східна і західна культури. Проблеми побудови універсальної типології культури. Літ.: [2], с. 335-370; [3], с.373-415	
	Аксіологія. Етичні та естетичні виміри людської діяльності . Аксіологія як філософська наука. Витоки і зміст аксіології. Основні філософські концепції цінностей. Цінність і оцінка. Світ цінностей: почуття, емоції, воля, віра, ідеал і ціль. Етика науки. Кодекс професійної етики.	

		Разом:

5.2. Зміст практичних занять

№ з/п	Тема семінарського заняття	Кількість годин
<i>Сьомий семестр</i>		
1	Філософія та її роль у суспільстві. Виникнення філософії. Літ.: [1], с. 13-28; [3], с. 8-19[2], с. 15-32; [3], с. 45-88	2
2	Передмодерна європейська філософія. Літ.: [4],с.50-64; [5],с.199-13	
3	Модерна європейська філософія. Літ.: [3], с. 114-134; [4], с. 114-133	
4	Сучасна світова філософія (кін. ХІХ–ХХІ ст.). Літ.: [4], с. 215-250.	
5	Онтологія: проблеми буття і свідомості. Літ.: [4], с. 178-207; [5], с. 159-184	
6	Гносеологія, логіка і методологія пізнання. Літ.: [4], с. 263-284	
7	Соціальна філософія. Філософія історії Літ.: [5], с. 445-465	
8	Філософія культури. Л :	
9	Аксіологія. Етичні та естетичні виміри людської діяльності . Літ.: [2], с. 335-370; [3], с.373-415	
Разом:		

5.3 Зміст самостійної (індивідуальної) роботи
Зміст самостійної роботи студентів денної форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №1.	
	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2.Вивчення матеріалу по підручниках.	
	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №2.	
	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2.Вивчення матеріалу по підручниках.	
	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №3.	
	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2.Вивчення матеріалу по підручниках.	
	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №4.	
	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2.Вивчення матеріалу по підручниках. Підготовка до тестового контролю.	
	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №5.	
	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2.Вивчення матеріалу по підручниках.	
	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №6.	
	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2.Вивчення матеріалу по підручниках.	
	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №7.	
	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2.Вивчення матеріалу по підручниках.	
	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №8.	
	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2.Вивчення матеріалу по підручниках. Підготовка до тестового контролю.	
	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №9. Написання есе.	
	<i>Разом:</i>	

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); семінарські заняття (з обговоренням проблемних ситуацій шляхом діалогу), самостійна робота (індивідуальні завдання) і мають за мету – оволодіння системою філософських знань, оперування філософською мовою, розуміння структури і динаміки філософської науки тощо.

7. ФОРМИ І МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль за засвоєнням навчального матеріалу здійснюється на основі поточного контролю. При оцінюванні знань студентів здійснюються різні засоби контролю, зокрема поточний контроль (опрацювання теоретичного матеріалу), тестові завдання, контрольні роботи.

Проміжний контроль, що полягає у перевірці знань студентів по темах здійснюється у формі тестових завдань.

Одержані студентом оцінки під час поточного, проміжного контролю не перездаються.

Кожний вид роботи оцінюється за чотирибальною шкалою. Підсумкова оцінка за семестр виставляється із урахуванням всіх оцінок, одержаних студентом за семестр та результатів заліку. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з врахуванням вагових коефіцієнтів. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід, вважається невстигаючим.

При оцінюванні знань студентів здійснюються різні засоби контролю, зокрема поточний контроль здійснюється під час практичних занять, при чому враховуються різні види роботи. Окремо здійснюється контроль за виконанням самостійної та індивідуальної роботи.

Пропущене практичне заняття студент повинен відпрацювати у встановлений викладачем термін. Протягом семестру студент повинен отримати не менше 4 оцінок на практичних заняттях.

При оцінюванні знань студентів викладач керується такими критеріями.

Оцінку „відмінно” отримує студент за глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому він легко орієнтується, понятійного апарату, за вміння зв'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження і конструктивні рішення. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення.

Оцінку „добре” отримує студент за повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування в вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки), нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватись на основі самостійного мислення.

Оцінки "задовільно" заслуговує студент, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, що справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою.

Оцінки "задовільно" заслуговує студент за неповне опанування програмного матеріалу.

Оцінка „незадовільно” виставляється, коли студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування на практичних (семінарських) заняттях; написання есе; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; контроль здійснюється згідно з робочою програмою дисципліни і робочим навчальним планом.

Для практичних занять викладач встановлює обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни.

Оцінювання творчої індивідуальної роботи (есе)

Оцінювання індивідуально-творчої роботи включає: особливості змісту есе (світогляд, думки, почуття, ідеї, цінності); особливості композиції (послідовність викладу, аргументованість, переконливість); особливість стилю та мови (наукова проблема, грамотність та індивідуальність авторського стилю); оформлення есе (постановка наукової проблеми, авторська позиція щодо проблеми (критикує, сперечається, переконує, іронізує, нівелює, мотивує).

Критерії оцінювання індивідуально-творчої роботи (есе)

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій оцінювання індивідуально-творчої роботи (есе)
Відмінно	<i>Оформлення</i> – охайне та грамотне, представлені усі елементи есе. <i>Чітко представлено наукову проблему та авторську позицію</i> (критикує, сперечається, переконує, іронізує, нівелює, мотивує). Композиція характеризується послідовністю викладу, аргументованістю та переконливістю.
Добре	<i>Оформлення</i> – охайне та грамотне. Представлені не всі елементи есе. <i>Є наукова проблема.</i> Композиція характеризується послідовністю викладу, аргументованістю, проте <i>авторська позиція не чітка.</i>
Задовільно	<i>Оформлення</i> – наявні виправлення та помилки. <i>Наукову проблему представлено поверхово.</i> Композиція характеризується слабкою аргументованістю та <i>не чіткою авторською позицією.</i>
Незадовільно	<i>Оформлення</i> неохайне. <i>Наукова проблема, авторська позиція відсутня.</i>

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1–7			
Оцінка				

Тестування студент може пройти в он-лайн режимі в модульному середовищі MOODLE.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час опрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів.

На основі результатів поточного контролю виставляється підсумкова семестрова оцінка.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота							Самостійна, індивідуальна робота			Семестровий контроль
Семінарські заняття							Есе	Тестовий контроль		Залік
							есе	ТК1	ТК2	
ВК: 0,5										за рейтингом

Умовні позначення: ТК1, ТК2 – тестовий контроль; есе – творча індивідуальна робота, ВК – ваговий коефіцієнт,

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка
	4,75–5,00	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків
	4,25–4,74	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
	3,75–4,24	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
	3,25–3,74	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
	3,00–3,24	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
	2,00–2,99	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
	0,00–1,99	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Філософія і світогляд. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський.
2. Філософія як теоретичний світогляд. Зміст і предмет філософії.
3. Специфіка філософського знання. Функції філософії.
4. Структура філософського знання.
5. Філософія і наука.
6. Західна та східна моделі (парадигми) філософії.
7. Зародження філософського мислення. Основні напрями філософії стародавньої Індії (брахманізм, буддизм, джайнізм).
8. Філософська думка стародавнього Китаю (конфуціанство, даосизм).
9. Становлення античної філософії (Мілетська школа, Геракліт, Піфагор, Елейська школа).
10. Софісти і Сократ. Діалектичний метод Сократа.
11. Ідеалістична філософія Платона. Метафізика, гносеологія, діалектика, соціологія.
12. Філософія Аристотеля. Онтологія, гносеологія, логіка, етика, естетика.
13. Середньовічна християнська філософія. Патристика. Філософія Аврелія Августина.
14. Західноєвропейська схоластика. Вчення Т. Аквінського.
15. Філософія доби Відродження. Особливості італійського та північного гуманізму.
16. Філософська парадигма Нового часу. Розробка методу наукового дослідження у філософії XVII ст.: Ф. Бекон, Р. Декарт, Б. Спіноза.
17. Раціоналізм доби Просвітництва і метафізичний матеріалізм XVIII ст.
18. Німецька класична філософія. Концепція суб'єкта у філософській системі І. Канта. Гносеологія, етика І. Канта.
19. Г.В.Ф. Гегель, його філософська система та метод.
20. Проблема людини у філософії Л. Фейєрбаха і К. Маркса.
21. Позитивізм і зміна парадигми філософування у XIX ст.
22. Розробка методології наукового пізнання в позитивізмі.
23. Проблеми наукової раціональності у сучасній "філософії науки". Постпозитивізм.
24. Сучасний філософський ірраціоналізм: вирішення проблем буття, пізнання і людини. Волюнтаризм А. Шопенгауера, "філософія життя".
25. Діалектичний матеріалізм К. Маркса і Ф. Енгельса, соціальна філософія марксизму.
26. Еволюція психоаналітичної філософії. Структура людської особистості.
27. Філософія неофрейдизму.
28. Екзистенціалізм: основні теми і вчення.
29. Герменевтика як філософія розуміння. Проблема інтерпретації культурних феноменів.
30. Особливості української філософії. Філософська думка в культурі Київської Русі.
31. Ренесансні та реформаційні ідеї в українській культурі XVI - XVII ст. Українське бароко.
32. Філософія Г.С. Сковороди.
33. Філософія українського романтизму.
34. Буття як всеохоплююча реальність. Різноманітність форм буття. Категорії як структури буття.
35. Концепція буття як фундамент філософської картини світу.
36. Матерія. Поняття матерії, його історичний аналіз.
37. Рух як спосіб існування матерії. Простір і час.
38. Свідомість як проблема філософії. Поняття "свідомість".
39. Природа та виникнення свідомості. Свідомість і самосвідомість.
40. Ознаки (властивості) свідомості, її структура.
41. Свідомість, мова, спілкування.
42. Людина як предмет філософського дослідження.
43. Філософська антропологія.

44. Біологічне і соціальне в людині. Багатовимірність людини.
45. Людина, індивід, особа. Сенс людського буття.
46. Пізнання як предмет філософського аналізу.
47. Сутність пізнання у філософській традиції.
48. Форми пізнання. Чуттєве і раціональне в пізнанні.
49. Рівні пізнання. Емпіричне та теоретичне пізнання.
50. Методологія наукового пізнання.
51. Проблема істини у пізнанні.
52. Діалектика як вчення про розвиток та спосіб філософування.
53. Закони, категорії діалектики.
54. Суспільство як цілісна система і предмет пізнання.
55. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Діяльність і спілкування як форми існування соціуму.
56. Форми організації суспільного буття.
57. Великі соціальні групи як основні суб'єкти соціального розвитку. Сутність нації.
58. Поняття і предмет філософії історії.
59. Основні моделі розвитку історії.
60. Багатоманітність культур і цивілізацій у філософії історії О. Шпенглера і А. Тойнбі.
61. Модернізація і розвиток техногенної цивілізації. Модернізм і постмодернізм.
62. Походження і сутність глобальних проблем. Гуманізм як ціннісна основа вирішення глобальних проблем сучасності.
63. Цивілізація як соціокультурне явище. Сучасна цивілізація, її особливості та протиріччя.
64. Нова картина соціальної реальності у постнекласичній філософії. Поняття інтерсуб'єктивності.
65. Синергетика як теорія самоорганізації систем.
66. Аксиологія як теорія цінностей.
67. Сутність філософської антропології.
68. Поняття цінності та оцінки.
69. Філософія як рефлексія над культурою.
70. Основні протиріччя культури.

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни «Філософія» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою підготовлено і опубліковано в Модульному середовищі для навчання (Moodle)

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Філософія : підручник./ І.Бичко, В.Табачковський, А.Бичко, В.Ярошивець. Київ : Либідь, 2019. 648 с.
2. Петрушенко В.П. Навчальний посібник. Друге видання, виправлене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 596 с.
3. Філософія : навч. посіб. для студентів гуманітар. факультетів / кол. авторів ; кер. А.О.Пряательчук. Київ : Вадекс, 2021. 560 с.
4. Філософія: хрестоматія для бакалаврів фіз.-мат. і природн. спеціальностей. У 2 т. Т. 1. Філософська пропедевтика /авт.-упоряд І.С.Добронравова, О.В.Руденко, О.В.Комар та ін.; заг. Ред. І.С.Добронравова, О.В.Руденко. 2-ге вид. доп. К.: ВПЦ «Київський університет», 2020

Додаткова

5. Лютий Т.В. Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). Київ : Темпора, 2019. 384 с.
6. Філософія : підручник / І. Бичко, В. Табачковський, А. Бичко, В. Ярошовець ; за заг. ред. Ярошовця В.І. Київ : Центр навч. л-ри, 2019. 648 с.
7. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія : Підручник. Львів : Місіонер, 2020., 784 с.
8. Філософія : навч. посіб. / Ю.М. Вільчинський та ін. Київ : КНЕУ, 2019. 368 с.
- Етика. Естетика : навч. посіб. / за ред. В. І. Панченко. Київ : ЦУЛ, 2021. 433 с.
- Гусєв В.І. Метафізика: проблеми, принципи, поняття : Лекційний курс : навч. посіб. Київ : Вид-во «Каравела», 2020. 336 с.

II. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Модульне середовище для навчання (розміщені усі необхідні матеріали з дисципліни, в тому числі тестові завдання для поточного та семестрового контролю знань).
2. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=3888>
3. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>
4. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <https://elar.khmnu.edu.ua/home>